

Estimat Pere:

Hem arribat fa una hora de Quinta Adila, on hem passat un parell de dies de sol i plugim. Entre onze i dotze ens ha caigut Dick, el nostre veí de replà (un dia te'n parlaré llargament, perquè s'ho val. Recorda-m'ho.) i amb ell, abans de dinar, m'he arribat, una ~~una~~ vegada més, a Huehnecalco, he entrat a l'esglesiola, he vist l'afrosa imatge de San Diego, patró del poble, la trona que està a un metre d'alçada de terra, el petit confessional sense porta dintre del qual no cap un capellà gras, he llegit una cop més la làpida de la tomba de don Luis Modesto Padilla, mort als 95 anys (n'hauré de fer un personatge de la novel·la), enterrat al costat del seu ~~pare~~ pare, don Cleto, que va morir jove, als 75; ens hem arribat fins al cementiri del poble (les tombes a les quals m'he referit són dues de les quatre que hi ha al petit pati de l'esglesiola), davant del qual s'estenen dues fileres de grans cedres que em tenen fascinat i que ja he ficat a la novel·la; he tornat a veure el chinancal de don Braulio, i per acabar amb una nota alegre et diré que una casa del poble tenia el portal engarlandat, perquè hi havia una casament... A les cinc, Dick ens ha ~~duet~~ dut a casa, on m'esperava la teva lletra del 31.

En la meua lletra del 17 del mes passat t'especificava el que proposo a Grijalbo sobre una reedició de M. i A. El que desitjaria que fessis és que et comuniquessis amb el Grijalbo i que li diguessis que tens un exemplar de M. i A. de l'edició del Corno, per si el vol veure; que estàs disposat a deixar-li i, de passada, li dius el concepte que et mereix l'obra. Crec que a hores d'ara el Grijalbo deu tenir el meu memoràndum-proposta. Per altra banda, deu ~~haver~~ estar assabentat que M. i A. està a punt de sortir al Brasil. Si rodonament no té interès a publicar el llibre, ens haurem de resignar. Però en el cas de vacil·lació, una intervenció telefònica o personal teua podria decantar la balança. Després de tants anys seria la primera vegada que el Grijalbo edita una obra original meua. Podria haver arribat el moment. El teu paper, doncs, hauria d'ésser de fer d'àngel guia de M. i A.

Em fa molt content saber que t'has fet amic de Fèlix Cucurull. Es un home bo i ~~tran~~ transparent, n'estic segur. La seva amarguesa, la comprenc. A tots ens cou la nafra. El recordo d'Argelès, i sempre li estaré agraït que en aquella avinentesa volgués ésser un dels pocs -i tant pocs!- que em varen fer catalana companyia durant un parell de dies en un lloc segellat per destí atziac. Ens vàrem abraçar al mig del carrer. Semblava una mena de Crist romànic laic.

No és d'estranyar que el teu article fos censurat. Certament, trepitjaves més enllà de la ratlla. La transcripció que em fas del concepte que et mereix la poesia d'A. B. em commou i sonda. Accepto la teua opinió en tu com un ~~homenatge~~ ^{que} homenatge de fas al teu poeta. Al poeta que jo sóc per a mi, ja li clavo cada allisada per deixar que sigui tanta la distància entre allò que agsoleix i allò que anhelat!

La novel·la segueix endavant. Ja en tinc escrites unes seixanta pàgines, i vaig cap al final de la primera part de les tres que tindrà. Serà una obra tendra i complexa, realista i simbòlica, brutal i lírica. Em planteja molts problemes. La primera part està completament sota el signe d'Eros; la segona estarà sota el d'Ares i la tercera sota el de la destrucció o mort. Ares -és a dir, l'acció extrema, la guerra- ballarà la seva fúria cega entre les dues grans i eternes potestats. Conto la vida d'un home a partir de les fragmentades imatges-records (vivències: records fets ànima) que es presenten al seu esperit mentre agonitza en el seu chinancal; hi ha un segon pla que es mou en una mena de subconscient col·lectiu on, fins a cert

punt, la persona es dilueix en una realitat històrico-social; i un altre pla on el món poètic del mite troba correlacions profundes amb allò que projecta cegament i obscura i que ara és una temporalitat de ~~temporalitat~~ validesa mecànica. Sé que la segona part és la que em resultarà més difícil. Hauré d'inserir una acció heroica a una estructura que evocarà lleugerament la de la Il·l·lada. Per a aquesta part desitjaria trobar un estil precís, límpid i dur, castrense, podríem dir. Voldria poder parlar de la Força, expressar-la, amb un estil que fos com una línia finíssima traçada amb una formidable tendresa. No sé com dir-ho. Imagina't la veu d'un infant que se sent, sense perdre's una síl·laba, enmig de l'estrepit d'una forja. La tercera part tancarà el cercle -i el cicle vital- tornant al tema de l'agonia, però en funció de destruccions.

No he llegit encara Los hijos de Sánchez. No tinc cap pressa. M'interessa poc. L'escatologia antropològica no és el meu camp, i només m'atrauria se fos transcendida pels poders de la creació, no per les habilitats de l'observació. Literàriament, estic segur que el llibre no és convincent; antropològicament, no val gran cosa, segons em comunica el Roger. Mr. Lewis va ésser a Mèxic fa alguns mesos, en ple merder del seu llibre. Sembla que és un homosexual tímid i gris.

Demà l'Eli complirà 18 anys. És una "ben plantada" d'aquelles que fan riular. I viva com sempre. Ja va esbandir el noi de la Leonora Carrington. Ara en té un altre de torn, "maco", fill de mare catalana, que té un nom impossible: Lito. I es diu Cristobal. No hi ha res a fer; amb un nom així no es pot passar a la immortalitat. La deixem fer, a l'Eli, perquè és molt assenyada i la sap molt llarga. En realitat, és la dona qui "tria"...

~~Demà~~ Demà escriuré al Ribera. Té tota la raó de queixar-se de mi. Li dec carta des de fa mesos. I no s'ho mereix.

Escriu aviat. Records i abraçades de tots per a tots. I tu rep tot allò que ens diem sempre en acomiadar-nos